

Een bijzonder inkijkje in de Medemblikse middeleeuwen

Archeologisch onderzoek aan de Nieuwstraat in Medemblik heeft sporen van oeverversterkingen, aanplempingen (landaanwinning) en opeenvolgende houten huizen aan het licht gebracht. Het geheel zegt iets over de ontwikkeling van havenstad Medemblik in de vroege middeleeuwen.

Martijn Mak
martijn.mak@mediahuis.nl

Medemblik Het onderzoek, dat in januari plaatsvond en inzoomt op de periode tussen 800 en 1350 na Christus, werpt nieuw licht op het ontstaan en de groei van het oudste deel van Medemblik.

„Al in de jaren zeventig en tachtig werd hier in de directe omgeving onderzoek gedaan, onder meer door onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam”, zegt Sander Gerritsen, die het onderzoek leidt. De resultaten daarvan worden opnieuw bekeken. „Met technieken die toen nog niet beschikbaar waren.”

Veenrivier

De oudste bodemlagen bestaan uit aangeplempt materiaal en oeverconstructies langs de vroegere loop van veenrivier de Middenleek (de voorloper van de huidige Oude Haven). Bewoning uit deze fase is niet aangetroffen. „Die lag waarschijnlijk zuidelijker, ter hoogte van het Bakkerijmuseum aan de Nieuwstraat.”

Volgens Gerritsen is duidelijk dat de oeverzone van de handelsnederzetting intensief werd gebruikt. „Daar dumpten inwoners afval en

Dronefoto van de onderzoekslocatie aan de Nieuwstraat.

FOTO HANS VAN POELJE

het land werd stap voor stap uitgebreid richting het water.”

Vanaf de late twaalfde eeuw ontstaat op de onderzochte plek ruimte voor huizenbouw. De onderzoekers hebben drie houten huizen aangetroffen, die steeds op dezelfde plek zijn herbouwd. Ze hebben meer dan twee meter aan ophogingen en vloeren vastgelegd. „Juist die laag-op-laag geschiedenis vertelt hoe mensen dit natte landschap naar

hun hand hebben gezet.”

Archeologie West-Friesland heeft verschillende monsters genomen, bijvoorbeeld om houtsoorten en houtdatering te bepalen. Een andere techniek spitst zich toe op de datering van zand en klei. „Daarmee kan worden bepaald wanneer dat voor het laatst aan daglicht is blootgesteld.” Uit schelpen en brandlagen zijn koolstofmonsters genomen.

Tijdens het onderzoek, dat de onderzoekers uitvoerden onder soms barre weersomstandigheden, speelde metaaldetectie ook een grote rol. „Dat leverde onder meer vroegmiddeleeuwse draagspeldjes op. Zulke persoonlijke voorwerpen helpen niet alleen bij de datering, maar zeggen ook iets over identiteit, status en contacten van de mensen

die zich hier ophielden.”

Het team buigt zich momenteel over samenhang tussen de verschillende vondsten. „Dit onderzoek draait niet om één spectaculaire vondst. De kracht zit in het grote aantal zorgvuldig verzamelde monsters en waarnemingen. Daarmee kunnen we bestaande ideeën toetsen en het verhaal veel preciezer onderbouwen.”

Bredere discussie

Uiteindelijk hoopt hij met het onderzoek bij te dragen aan de bredere discussie over het ontstaan van handelsplaatsen in het vroegmiddeleeuwse Noordzeegebied, een periode waarin Friese machtsstructuren onder druk kwamen te staan en Frankische invloed langs de kust

en het binnenwater toenam. „Oudere interpretaties gingen uit van zeer vroege, mogelijk 7e-eeuwse bewoning. Recent onderzoek suggereert dat een deel van zulke plekken later en planmatiger tot stand kwam. Medemblik lijkt daarop geen uitzondering, al blijft het precieze moment en karakter van de vroegste bewoningsfase onderwerp van discussie.”

„Onze opgraving laat vooral zien hoeveel we nog niet weten over vroegmiddeleeuws Nederland”, besluit Gerritsen. „Door oud onderzoek te verbinden met nieuwe opgravingen en nieuwe onderzoeksmethoden, krijgen we beter zicht op hoe nederzettingen zich ontwikkelden in samenwerking met water en landschap.”

Gevonden vlechtwerk blijkt te zijn hergebruikt. FOTO ARCHEOLOGIE WEST-FRIESLAND

„
Het draait niet om één spectaculaire vondst. De kracht zit in het grote aantal zorgvuldig verzamelde monsters

Een schijffibula, oftewel een draagspeld.

FOTO ARCHEOLOGIE WEST-FRIESLAND